

D • N

24/2 1949

Vår utrikespolitik

Den skandinaviska splittringens följder

Att Norges beslut om förberedd samverkan väster ut undergräver huvudmotiven för den svenska isoleringspolitiken lär de flesta öppet eller antydningssvis erkänna. Då en tidning samtidigt med ett sådant erkännande hävdar att även skälen för svensk västsamverkan försvagas visar den blott hur långt tankeförvirringen kan gå i kritiska lägen: det är dock uteslutet att ett visst faktum både försvagar grunderna för en bestämd politik och för det enda tänkbara alternativet till denna politik. Den påtagliga sanningen är att genom Norges beslut möjligheten för Sverige att under kortare eller längre tid stå utanför ett allmänt krig — denna hörnsten i isolationsismens bevisföring — praktiskt taget blir lika liten som Norges; den blir, har det sagts, rent teoretisk, och av denna teoretiska möjlighet har man i detta sammanhang ingen glädje. En rysk aktion för ockupering av Norge kommer med nästan hundra procentig säkerhet att omedelbart dra in Sverige i krig — även om vi själva är benägna att utan ingripande se sorgespelet av år 1940 uppföras än en gång i än ohylligare gestaltning. Och om det hopplösa i att försvara Sverige mot ett Ryssland som intagit Norge och Danmark och därmed avskurit oss från Västern torde det vara överflödigt att orda.

Någon säkerhet för att Sverige skulle få snabb och effektiv hjälp vid ett isolerat överfall uppstår däremot icke genom Norges ändrade politik. Risken för ett dylikt överfall har av neutralitetsivrarna be-tecknats som ytterst obetydlig; en minskning av en enligt deras mening från början minimal risk bör icke från deras håll framhållas som väsentlig. Uppenbart är att denna risk, stor eller liten, finns så länge läfte om hjälp icke erhållits och

förberedelser för mottagandet av sådan hjälp icke träffats. Endast insikten härom kan förklara statsministerns beto-nande av att ett skandinaviskt förbund — utan formell anslutning väster ut — skulle öka västmakternas benägenhet att stödja oss. Och även om hjälp kommer, måste den på grund av att den icke förberetts bli vida mindre värdefull än den förberedda hjälpen till Norge och eventuellt Danmark. Ty den samordning av det skandina-viska försvaret som skulle varit den enda reella fördelen av en nordisk allians i neutralite-tens tecken blir uppenbart omöjlig, därest en eller två av de nordiska staterna sluter för-

bund med Västern, medan Sve-rige förklarar sig neutralt.

En tröst har man sökt i på-pekandet att Norge, och even-tuellt Danmark, nu blir försäk-rade om effektiv hjälp och att alltså på detta sätt Skandina-viens försvarsläge förbättras. Tanken är alldeles riktig — men den innebär tillika det mest uttryckliga underkännan-de av den isolationsideologi som i det längsta sökt hindra Danmark och Norge att ankny-ta väster ut. Konsekvent ut-förd borde tanken leda till krav-et att Sverige följer Norges väg, ty också vi behöver ma-teriel och är i behov av bistånd vid angrepp, även om våra omedelbara hjälpbehov inte är så trängande som våra grann-folks.

Det kanske mest slående i det nya läget är likväl att det di-lemma som sedan månader präglar svensk utrikespolitik förtätas. Statsledningen har ve-lat vinna en västsamverkans fördelar utan att påta sig dess plikter; den har velat uppfat-tas som halvt allierad i Wash-ington och som strängt neutral i Moskva. Detta spel kan knap-past längre drivas. Antingen intar vi i realiteten samma poli-tiska position som Norge, och då frågar man sig varför vi inte följer samma politik. Eller är

vi, för att begagna utrikesmi-nisterns ord, reellt neutrala, och då kan vi inte göra anspråk på de fördelar samverkan er-bjuder.

Ett moment i detta dilemma belystes klart i hr Vougt's be-kanta uttalande i förra veckan. Försvarsministern godtog tan-ken att vi eventuellt skulle skjuta ned västmaktsplan med av västmakterna utverkade va-pen — ehuru han rädde de krigförande att släss på andra områden — och tillade att va-pen från Västern kunde vi sä-kert få om vi hotade att eljest sluta upp på motståndarens sida. Det är genomförd neutra-litetspolitik, utan tvivel. Men kan regeringen tänka på att driva den politiken om också Norge står på västsidan? Kan demokratiska svenskar tänka sig att vi skall bekriega, eller hota att bekriega, Norge på rysk sida?

A andra sidan: är vi på det klara med att vi aldrig kan strida mot Västern, att vi tvärt-om måste ha hjälp från Väs-tern, kan vi då rimligen be-gära att betraktas som neutra-la? Och är det då inte bättre att säga ifrån och att därmed försäkra oss om de fördelar en västsamverkan erbjuder? Den enda realskillnaden mellan strutspolitiken och den öppna politiken synes vara att vi en-ligt den förra måste be om oförberedd hjälp, men inte sä-kert får den, medan vi enligt den senare är försäkrade om förberedd hjälp.